

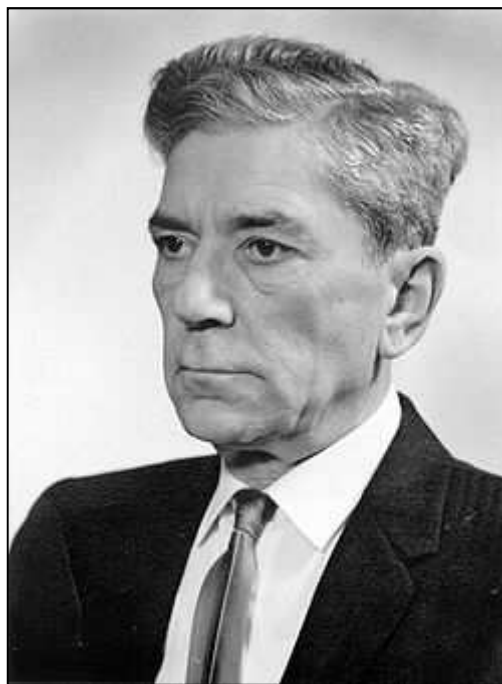
Tudomány- és technikatörténet CD-ROM-on XVII.

Bay Zoltán 1900–1992

A BME OMIKK „*A magyar tudomány és technika nagyjai*” című sorozatának 2003 végén megjelent negyedik kiadványa a 20. század egyik legjelentősebb fizikusának, az első sikeres holdradar-kísérletek megvalósítójának, a méter fénysebességre alapozott definíciója kidolgozójának, az egykori Egyesült Izzó világhírű laboratóriumvezetőjének állít maradandó emléket.

A kiadvány gerincét *Élete* címmel tíz tanulmánygyűjtemény képezi. Ezek közül kilencben *Füstöss László* egyetemi docens, neves szakíró ismerteti *Bay Zoltán* személyes momentumokkal gazdagon átszőtt portréját, életét és munkásságát, kiemelkedő szakmai eredményeit, világhírű kortársaival, természettudósokkal és írókkal, költőkkel életre szóló barátságát. *Bay Zoltánné*, a tudós özvegye külön fejezetben emlékezik vissza férjére és közös életükre. A fejezetek címei: *Gyermekkor Gyulavárin, A debreceni kollégiumban, Sub Auspiciis Gubernatoris, Négy berlini év, Szent-Györgyi Alberttel Szegeden, Az Egyesült Izzóban a Baycsoport megalakulásáig, Radarfejlesztés és Holdvisszhang, Itthon dolgozni, amíg lehet, Az élet második fele: az Egyesült Államokban, Emlékek, Epilógus.*

A tanulmányokhoz kronológia, szabadalmak jegyzéke, bibliográfia és indexek kapcsolódnak. A kronológia fejezet *Adalékok Bay Zoltán életútjához* címmel a tudós születésétől a haláláig terjedő 92 év eseményeit sorolja. A *Bay Zoltán szabadalmi* fejezetben az 1928 és 1956 között született 15 – 6 amerikai, 5 magyar, 2 angol és 1–1 francia, illetve svájci – szabadalom szerepel. A *Bay Zoltán publikációinak jegyzéke* rész százhusz, 1927 és 1993 között született írásmű adatait közli. Az *Emlékezések Bay Zoltán életére és munkásságára* c. fejezetben többek között *Detrekői Ákos, Márki-Zay Lajos, Mészáros Sándor, Sinka József, Vajda Pál* írásai, valamint különleges dokumentumok találhatóak.

1. ábra

A kiadvány multimédia-tartalmát csokorba kötő *Indexek* anyagrészen Bay Zoltán képei címszó alatt személyes, családot és környezetet idéző, szakmai köröket bemutató, a tudományos és szakmai munka emlékeit tartalmazó, valamint egyéb témakörű fotók találhatóak. *Bay Zoltán levelezése* címszó alatt a tudós 1928 és 1992 között *Aschner Lipóttal, Erdey-Grúz Tiborral, Gábor Dénessel, Jánosy Lajossal, Németh Lászlóval, Neumann Jánossal, Ortvay Rudolfal, Polányi Mihálylyal, Selényi Pállal, Szabó Lőrincsel* és másokkal folytatott levelezésének dokumentumai ismerhetők meg. A hangfelvételek egyikében Bay Zoltán egy rádióriportban emlékezik vissza gyermekkorára, míg a másokban ugyanő Neumann Jánossal kapcsolatos emlékeit eleveníti fel. A három videofelvétel közül az egyikben Bay Zoltán *Szent-Györgyi Alberttől* beszél, a másokban a néhai OMIKK-ban kialakított Bolyai–Neumann-emlékszoba megnyitásának alkalmából mondott ünnepi beszédének

részletei szerepelnek, a harmadikban *Ágoston Mihály*, az OMIKK akkori főigazgatója köszöni meg a tudós személyes megjelenését. Az audiovizuális dokumentumok sorát diaporáma is gazdagítja, amely *Hangok és képek Gyulaváriból* címmel Bay Zoltán szülőfalujának képeit idézi zenei aláfestéssel. A tartalomhoz csatoló formájában közel száz szócikk kapcsolódik, amelyek *Alexis Györgytől V. K. Zworykinig* személyeket (49), a berlini Műegyetemtől a Tungstram kutatólaboratóriumáig intézményeket (35), valamint Szabó Lőrinc: *Tücsökzene* című művéből részleteket mutatnak be.

A kiadvány anyagának összeállításában *Bay Zoltánné, ifj. Bay Zoltán, Detrekői Ákos, Hegedűs*

Lóránt, Márki-Zay Lajos, Mészáros Sándor és Németh Ágnes, továbbá hazai levéltárak és más intézmények nyújtottak értékes segítséget a felelős szerkesztőnek, *Árvayné Kucsera Judit*nak. A digitális szerkesztés *Horváth Péter, Huszár János és Magyar László* munkája. A GE Lighting kiemelt, továbbá a Bay Zoltán Alkalmazott Kutatási Alapítvány, az Infoware Rt., a Magyar Rádió Rt., a Magyar Szabadalmi Hivatal, a Magyar Villamos Művek jelentős támogatásával készült.

Árkos Iván
(BME OMIKK)